

► TEMA

El caparrot del Duce

La història i la imatge que acompanya aquest article la sabem gràcies a 'Aquí estamos', una publicació d'ideologia falangista que fou editada a Palma entre el maig de 1936 i el novembre de 1942.

El monument a Mussolini de Palma (1939)

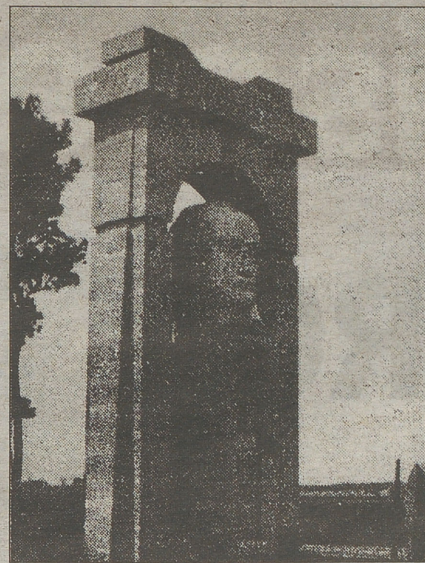
♦ Manuel García Gargallo *

En l'antic Quarter d'Intendència de Son Banya (Palma), entre Son Ferriol i l'Aeroport, hi hagué un dels elements d'exaltació feixista més explícits de Mallorca: el monument a Benito Mussolini. Construït amb pedra de Porreres, constava d'un arc de mig punt de 7 metres d'alçària per 3,5 d'amplada i

a l'interior el bust del Duce, de metre i mig de diàmetre, sobre una columna quadrangular. A la dovella hi figurava la M inicial del dictador i darrere l'escut heràldic de l'autor.

El va aixecar un membre de l'Aviació Legionària italiana: Heros Giusti (potser un pseudònim), mobilitzat a Mallorca durant la Guerra Civil com a cap d'esquadra de la bateria antiaèria allotjada en el quarter esmentat, devora l'aeròdrom militar de Son Sant Joan (precedent de l'actual Aeroport).

Per tant, era iniciativa personal d'un escultor aficionat, a diferència d'altres monuments aixecats llavors per encàrrec i seguint l'estratègia propagandística de les autoritats del moment. Per això quasi no tenim referències, ja que ni els mitjans locals ni les actes de l'Ajuntament l'esmenten.

Sabem que el monument estava acabat a mitjan 1939. Poc després, les forces italianes abandonaven l'illa després d'haver ajudat Franco a guanyar la guerra. Isolat i oblidat, fou esbucacat durant els anys 50 per les mateixes autoritats que l'havien permès. Llavors el gir estratègic del règim franquista, que el dugué a pactar amb els EUA, requeria amagar aquells trets més vinculats als totalitarismes derrotats anys abans. Sembla que fou enterrat al mateix lloc on era, el que permetria documentar-ne l'existència.

El monument al Duce fou un clar exemple d'arquitectura feixista a Mallorca i de vinculació del primer franquisme amb els totalitarismes europeus. Paradoxalment, aquest fet el va propiciar; però també provocà la seva desaparició en mans del mateix règim polític, amb el propòsit d'esborrar un passat històric innegable.

* Doctor en Història Contemporània (UB)

► TEMA

Recuperar patrimoni, invertir en cultura

És destacable que en la reforma de la plaça d'Espanya de Palma, inaugurada la setmana passada s'hagin restaurat tant els bancs com l'estació meteorològica construïda per l'arquitecte Gaspar Bennàzar el 1910, així com que s'hagi senyalitzat el traçat de l'antiga muralia

¿Nos preocupamos por el patrimonio histórico en Palma?

♦ Juan Ramón Pons *

El centre històric de Palma atrau a molts turistes procedents de molts llocs del món admirats per nostres cal·lejuelas del Centre Històric, immortalitzades en la novel·la de Llorenç Villalonga *Mort de Dama*, donde realiza una

descripción muy fidedigna del centro histórico que en la actualidad se está convirtiendo en una víctima silenciosa de la especulación, la masificación y la dejadez institucional.

En este centro histórico se alza Can Serra (fotografía), un palacio señorial ejemplo del gótico civil que agoniza en la misma plaza Quadrado, muy cerca de la Basílica de Sant Francesc. Resulta que el edificio es propiedad del Ajunta-

ment de Palma y lleva 40 años esperando una restauración que no llega. Otros *casals* se han convertido en hoteles y son pocos los que quedan en manos particulares.

También merece una reflexión las Torres del Temple, único testimonio de la antigua fortaleza de origen musulmán conocida como Bab al Gumara que durante años ha ido languideciendo y desde hace relativamente poco se han iniciado las

obras de restauración.

En los últimos tiempos, hemos visto como el Monasterio de Sant Jeroni ha ido deteriorándose en Palma mientras las religiosas de la Orden de San Jerónimo y el Obispado de Mallorca litigaban por la propiedad del cenobio. Una situación similar vive el complejo de Montesión, que incluye el colegio y la iglesia barroca del siglo XVII que contiene un rico patrimonio histórico-artístico tras la decisión de la Compañía de Jesús de abandonar el emblemático lugar de Palma y convertirse en toda una incógnita qué sucederá con el patrimonio.

Por último, entre todos hagamos lo posible por la preservación del patrimonio de la ciudad y de la Isla.

* Graduat en Història (UIB)

► TEMA

La memòria brodada

A Sant Llorenç, abans de la Guerra Civil s'havien posat en marxa alguns tallers de brodats de la mà d'empresaris catalans. A partir de la dècada dels anys cinquanta, foren els empresaris llorencins els qui començaren a obrir els seus propis tallers, i de retruc a fer que moltes dones contribuïssin a l'economia familiar.

La col·lecció museogràfica del brodat i la confecció a Sant Llorenç

♦ Lourdes Melis Gomila *

Ja fa un any que l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar va posar en marxa un projecte de recuperació d'una de les manifestacions artesanals i manufacturades més importants del patrimoni historicoartístic

del municipi: la confecció de brodats. Fins avui dia no s'havia potenciat cap mesura concreta que tingués com a objectiu la conservació del conjunt de béns patrimonials generats per aquesta manufactura.

Des de fa un any, l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar ha impulsat la formació d'una col·lecció museogràfica que ha permès

formar un fons de més de quatre-centes peces que pretén ser ampliat tant com sigui possible. Això ha estat gràcies a les donacions de particulars que han conservat vestigis de tota mena: adreços, màquines de cosir, 'motors' per fer decoració, fils de totes les èpoques, vestits i bruses brodades i dibuixos, etc.

A més, s'ha formalitzat una col·laboració amb la Fundació Mallorca Literària per enregistrar entrevistes a persones vinculades a aquesta activitat i que formaran part del futur Arxiu Oral de la Fundació.

Per la seva part, el director insu-

lar d'artesanía, Pere Ferrer, va poder conèixer la nova col·lecció i les instal·lacions on es custodia, l'Arxiu Municipal del poble. El director insular i els membres de l'Ajuntament van convenir impulsar el brodat llorençí com a una de les artesanies de Mallorca.

Així mateix, el projecte s'explica en un dels panells de l'exposició 'Una passejada pels nostres arxius' impulsada pel Consell de Mallorca en el Dia Internacional dels Arxius i que es va poder visitar a la tercera planta del Centre Cultural de la Misericòrdia fins dia 7 de setembre.

Actualment, s'estan preparant més accions entorn d'aquest projecte, el qual s'espera que sigui la llavor d'altres iniciatives que posin en valor la producció dels brodats llorencins, en permetin la conservació i els difongui arreu de Mallorca i més enllà.

* Gestora cultural i museòloga